

Dkt. Jeffrey Niehaus, Theolojia ya Kibiblia, Kipindi cha 1, Agano la Adamu, Sehemu ya 1

© 2024 Jeffrey Niehaus na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Jeffrey Niehaus katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Biblia. Hii ni kipindi cha 1, Agano la Adamu, Sehemu ya 1.

Habari, mimi ni Jeff Niehaus. Ninafundisha Agano la Kale na Theolojia ya Biblia katika Seminari ya Gordon-Conwell, na niko hapa leo kuzungumza nanyi kuhusu maagano ya Biblia. Tutakachofanya ni kupitia kila agano, kuzungumzia sifa na asili yake muhimu, na jinsi linavyoingia katika muundo wa jumla wa kile ambacho Bwana anafanya na wanadamu katika historia kabla na baada ya anguko. Ningependa kuanza kwa kuweka mbele yenu hili: sijui hili litaonekanaje hapa, lakini hili hapa.

Je, hilo ni kubwa vya kutosha, unafikiri? Huu ni ukurasa kutoka mwisho wa Prolegomena ya Theolojia yangu ya Biblia, juzuu yake ya kwanza, na unaelezea mipango tofauti ya agano ambayo imependekewa, kadhaa kati yake hivi karibuni. Kwa hivyo, kitu cha kawaida kinachoitwa theolojia ya agano, watu hutumia neno hilo kwa upole sana, lakini theolojia ya agano inayoeleweka kitamaduni ni kitu kilichoanzia karne ya 17 na labda maelezo yake yanayojulikana zaidi ni Ungamo la Westminster. Lakini wazo ni kwamba ulikuwa na agano la Adamu, ambalo lilikuwa agano la matendo, na wazo hapo ni kwamba kwa sababu maagano yote yanahusisha matendo baada ya yote, na unaona kategoria inayofuata ni agano la neema, sawa, maagano yote ni ya neema kwa sababu wazo la neema ni kwamba ni zawadi na hakutakuwa na agano la kimungu-kibinadamu isipokuwa Bwana alilitoa.

Kwa nini basi agano la matendo? Kwa nini basi agano la neema? Mawazo ni, kulingana na mfumo huu, kwamba kabla ya anguko, Adamu na mkewe wangeweza kufanya kazi hiyo; wangeweza kufanya kila kitu kinachohitajika ili kutimiza agano hilo, na kwa hivyo linaitwa agano la matendo. Baada ya anguko, haiwezekani kwa mwanadamu yeyote kutimiza matakwa yoyote ya agano la Mungu kikamilifu, na kwa hivyo yote hayo yanapaswa kuzingatiwa. Kisha, maagano hayo yanaweza kuwepo na kuendelea kwa sababu ya neema. Na maagano yote ya kibiblia baada ya agano la Adamu yanaunganishwa pamoja na kuitwa agano la neema.

Sasa, kuna matatizo kadhaa kuhusu matumizi ya istilahi. Moja ni kwamba katika ulimwengu wa kale, hakuna mtu ambaye angeunganisha rundo la maagano yanayohusiana lakini tofauti na kuyaita agano moja, kwa hivyo si matumizi ya neno agano ambayo yanaendana na jinsi neno hilo lilivyotumika; dhana hiyo ilitumika katika Mashariki ya Karibu ya kale. Tatizo jingine nalo ni kwamba agano la Nuhu ni agano la kawaida la neema, na kwa kweli, ni upya wa agano la Adamu, na bado

mpango wa agano la neema unaliunganisha pamoja na la Ibrahimu kupitia jipya, ambalo lote ni maagano maalum ya neema.

Kwa hivyo neema ya kawaida inamaanisha kwamba ni agano linalotolewa kwa kila mtu duniani, na hiyo ni kweli kwa familia ya Adamu na familia ya Nuhu. Hizo zinaendelea. Kila mtu huzaliwa chini yao. Kwa mfano, kulingana na agano la Adamu, na familia ya Nuhu, sote tunazaa na kuongezeka, na wengi wetu tunazaa.

Tunaijaza dunia, tunaitiisha, tunakufa, ambayo ilikuwa moja ya matatizo yaliyotokana na kutotii agano la Adamu, na kadhalika. Ilhali agano la Ibrahimu linaanza wakati sayari inapofanya agano maalum naye, na hilo linahusiana na wokovu. Maagano ya Adamu na Nuhu hayana uhusiano wowote na wokovu, na yanaiendeleza sayari hiyo.

Ili mpango maalum wa neema ya Mungu wa wokovu uweze kufanyika na kuendelea katika sayari hiyo. Kwa hivyo, Ibrahimu ni mwanzo wa hilo, na agano jipya ni kilele chake. Lakini mpango huu wa kawaida wa karne ya 17 unaficha yote hayo.

Na lazima ieleweke, kwa upendo na uaminifu wote, kwamba katika karne ya 17, watu hawakujua maagano au mikataba ya Mashariki ya Karibu ya kale ilikuwa nini. Kwa hivyo, hii ilikuwa njia yao bora ya kuelezea na kujenga upya mpango ambao Mungu anao, na kutokana na kile walichokijua, si jaribio baya. Lakini tunaweza kufanya vizuri zaidi kwa sababu tunajua zaidi.

Mpango uliopendekezwa hivi karibuni ulikuwa na John Walton katika kitabu chake The Covenant. Walton anatambua na kuonyesha kwa usahihi kwamba agano la Nuhu ni tofauti na la Ibrahimu kupitia jipya kwa sababu ni agano la kawaida la neema, ilhali mengine ni neema maalum. Hata hivyo, anafanya kitu kile kile ambacho wanatheolojia wa agano la kawaida katika karne ya 17 walifanya kwa kutumia neno agano kukumbatia maagano kadhaa tofauti, ingawa yanahusiana.

Na kwa hivyo, anachukua maagano yote maalum ya neema na kuyaita agano. Utagundua pia, ambayo nadhani si matumizi mazuri ya istilahi kwa sababu, tena, si kutumia neno agano jinsi mtu wa kale wa Mashariki ya Karibu au mtu wa kibiblia angeelewa. Na tunataka kuelewa Biblia kama walivyoielewa.

Utagundua katika ujenzi wake kwamba hakuna agano la Adamu. Kwa hivyo, yeye ni mmoja wa wasomi wachache wanaofikiri hakujawahi kuwa na agano la Adamu. Na tutazungumzia mengi zaidi kuhusu hilo hivi karibuni.

Njia nyingine ya kuangalia haya yote imependekezwa na William D'umbrell, na Scott Haefemann amechukua mtazamo huu pia, kwamba maagano yote yanaunda uhusiano mmoja wa agano, au hata unaweza kusema agano moja. Na kwa kweli, ikiwa una uhusiano mmoja wa agano, una agano moja. Hakuna tofauti kubwa hapo.

Bila shaka, hii inafifisha tofauti zote ambazo tumezungumzia. Na zaidi ya hayo, ina matatizo yake yenyewe. Nitadokeza moja tu sasa, lakini tutaliangalia tena baadaye.

Tukisema kwamba maagano haya yote yanajumuisha uhusiano mmoja wa agano, hebu tuangalie uhusiano ambao mtu alikuwa nao na Bwana chini ya agano la Musa. Alikuwa na sheria hizi zote za kutii. Ikiwa angetenda dhambi, ilibidi alete mnyama na kumchinja hekaluni, na kadhalika.

Naam, kama Waebrania wanavyosema, damu ya ng'ombe dume na mbuzi haiwezi kuondoa dhambi. Mambo hayo yalikuwa ya mfano tu. Na zaidi ya hayo, hakuna hekalu, hakuna ukuhani sasa wa kuleta dhabihu.

Na kwa kweli, Kristo ndiye dhabihu yetu, inayotosha kabisa. Kwa hivyo, hatuhitaji kufanya lolote kati ya hayo. Zaidi ya hayo, tuna Roho Mtakatifu ndani yetu, kwani hawakuwa nayo chini ya agano, na tutazungumzia hilo.

Kwa hivyo, uhusiano tulionao na Mungu chini ya agano jipya ni tofauti kabisa, kimuundo na kimabadiliko, na uhusiano ambao mtu chini ya agano la Musa alikuwa nao, kwa mfano. Kwa hivyo, haina mantiki kuzungumza kuhusu uhusiano mmoja wa agano. Kwa hivyo, tunapendekeza nini hapa? Ninapendekeza kitu hapa ambacho nadhani ni kweli kwa jinsi dhana ya agano ilivyotumika katika Mashariki ya Karibu ya kale na katika Biblia.

Agano la Adamu, ambalo tutabishana kuhusu uwepo wake, na agano la Nuhu kwa pamoja huunda, yote ni maagano ya kawaida ya neema. Kwa kuwa Nuhu iliifanya upya Agano la Adamu, njia nzuri ya kuliunganisha hilo itakuwa kuunda kifurushi kimoja cha kisheria. Hilo linamaanisha nini? Inamaanisha kwamba kila mtu duniani leo anaishi chini ya maagano haya yote mawili, iwe wanafikiri kuna Mungu au la.

Mfano mzuri wa hili baadaye katika Biblia ni agano la Musa, kwa kweli. Bwana anafanya agano na Israeli huko Sinai. Anarudia agano hilo na kizazi kijacho katika Kumbukumbu la Torati katika nchi tambarare za Moabu.

Kwa hivyo, agano, agano la Musa, agano la Sinai, na uundaji upya wake, agano la Moabu, tuiite Kumbukumbu la Torati, kwa pamoja huunda kifurushi kimoja cha kisheria. Kwa hivyo, ukimwuliza mwamini yeyote Myahudi leo, huyo ni mtu anayefikiri yuko chini ya agano la Musa na haamini kwamba Yesu ni Kristo. Ukimuuliza, je, uko chini ya agano la Sinai au agano la Moabu? Atafikiria, unajua, unazungumzia nini? Ni agano moja.

Na kwa kweli, Agano Jipya huzirejelea hizi pamoja kama nomos, sheria. Kwa hivyo huo ni mfano mzuri, na nadhani huo unaweza kusaidia kuangazia kinachoendelea na agano la Adamu na Nuhu. Ninapaswa kuongeza kwamba katika Mashariki ya Karibu

ya kale, mengi ya haya yanahusiana na umbo la mkataba wa Wahiti, bila shaka, na desturi zao.

Mfalme Mhiti alipofanya upya agano, mkataba, na mwana wa mfalme ambaye alikuwa kibaraka wake, kwa hivyo mwana ndiye kibaraka mpya, wote wawili pamoja, mkataba ambao suzerain, mfalme, mfalme Mhiti walikuwa nao na mfalme kibaraka, na mkataba alio nao sasa, anaufanya upya huo na mwana wa mfalme aliyekufa, pamoja mikataba hiyo miwili inaunda kifurushi kimoja cha kisheria. Na jinsi Wahiti walivyoelezea hili ilikuwa makubaliano ambayo baba yako alikuwa nayo nami, sasa unayo nami. Kwa hivyo huo ni mchoro mdogo tu wa hayo yote.

Vipi basi, kuhusu maagano maalum ya neema? Naam, yana uhusiano mkubwa, lakini kila moja ni tofauti. Tulizungumzia kuhusu tofauti kati ya Musa na Agano Jipya, kwa mfano. Kuna maagano manne maalum ya neema au ufunuo, na hayo hapo.

Na agano la Ibrahimu, kama watu walivyoelewa, na kama tutakavyoona na kuzungumzia, linaashiria vielelezo au ahadi, matarajio ya Musa, Daudi, na Jipya. Na tutabishana, hata hivyo, kwamba agano la Ibrahimu, Musa, na Agano la Daudi halifanyi kazi tena kama agano kwa sababu yote yamechukuliwa na kutimizwa katika Agano Jipya kupitia Kristo. Kwa hivyo, mtu anaweza kusema kwamba, kwa namna fulani, yanaendelea kuishi katika Agano Jipya, lakini hakuna hata moja kati ya hayo linalofanya kazi tena.

Agano la Ibrahimu, ishara ya hilo ni tohara, na hatutahiriwa kama ishara ya agano tena. Kwa hivyo, ikiwa ishara inayohitajika kwa kuingia katika agano la Ibrahimu imefutwa, basi agano haliwezi kufanya kazi tena. Tunajua kwamba agano la Musa halifanyi kazi tena kama agano.

Waebrania inasema inapita. Haikutosha. Wakolosai 2 inasema kwamba Kristo aliisulubisha msalabani.

Alilifuta. Na agano la Daudi, bila shaka, limetimizwa katika Kristo. Sasa yeye ni Mfalme wa Wafalme, na hakutakuwa na mfalme mwingine juu ya Israeli, hata Israeli wa kweli, Israeli wa Mungu, ambao ni kanisa.

Kwa hivyo huo ni mchoro. Huo ni matarajio ya tunakoelekea na hili. Na kisha tutaanza kwa kuangalia agano la Adamu au la uumbaji.

Sawa, na hili litafupishwa kwa ufupi, lakini unaweza kuwa na maneno yaliyo mbele yako, baadhi ya mawazo ambayo tumetumia, yamezungumziwa kwa njia ya utangulizi. Kutoka kwa Ukiri wa Westminster, agano la kwanza lililofanywa na mwanadamu lilikuwa agano la matendo ambapo uhai uliahidiwa Adamu na ndani yake kwa uzao wake kwa sharti la utii mkamilifu na wa kibinafsi. Na kisha mwanadamu, kwa kuanguka kwake, baada ya kujifanya hawezi kuishi kwa agano hilo,

Bwana alifurahi kufanya agano la pili, ambalo kwa kawaida huitwa agano la neema, ambapo huwapa wenye dhambi uzima na wokovu kwa Yesu Kristo, akiwataka wamwamini, na kadhalika.

Mambo mengi ya kweli ndani yake, bila shaka. Tatizo, kama tulivyoonyesha, ni sifa, agano la matendo, na agano la neema, ambazo si kweli kwa jinsi neno agano lilivyotumika katika ulimwengu wa kale au katika Biblia, pengine. Kisha, kitabu cha John Walton.

Tukitegemea maandishi ya Biblia kutambua maagano kama hayo, yaani, maagano ya kimungu-kibinadamu kwetu, tunapata agano la kwanza katika wakati wa Nuhu. Sasa, kama litakavyoonekana katika muda mfupi katika maelezo, kuna tatizo hapa, ambalo wasomi wakati mwingine hufanya, kama naweza kusema hivyo. Na hiyo ni kwamba, wanafikiri kama neno halipo, jambo hilo halipo.

Na hilo si mtazamo endelevu. Lakini hilo ndilo jambo. Anasema agano la Adamu haliitwi agano, jambo ambalo ni kweli kabisa.

Kwa hivyo, hakuna agano hapo. Kisha, hoja inayofuata ni kwamba ingawa agano na Nuhu linawakilisha wazi makubaliano kati ya Mungu na mwanadamu, kwa sababu kwa kweli linaitwa agano katika masimulizi ya Nuhu, halipaswi kujumuishwa katika mpango wa Mungu wa ufunuo maalum. Na kama tulivyosema, hiyo ni kwamba, tunakubaliana kabisa na hilo.

Ni jambo la kawaida la neema, si jambo la neema maalum. Vile vile, Anthony Herkimer, katika kitabu chake kuhusu sura ya Mungu, ambacho ni kitabu kizuri sana, anabainisha kwamba, kuhusu agano la Adamu, Biblia haiiti mpango huu agano. Lakini mtu atasema, vipi kuhusu Hosea 6-7? Kama Adamu, wamevunja agano.

Kwa kweli, ni jambo lisiloeleweka, kwa sababu, baada ya yote, kwa Kiebrania, neno Adamu linaweza kumaanisha ubinadamu tu. Ikiwa linamaanisha ubinadamu, basi linaweza kurejelea agano la Nuhu. Na kwa kweli, hilo linaonekana kuonyeshwa katika Isaya 24, kama tutakavyoona.

Lakini tena, ukweli kwamba neno hilo halitumiki haimaanishi kwamba kitu hicho hakipo. Biblia pia haimwiti Mungu. Na bado, Mungu ni Mungu wa utatu.

Ningeongeza kwamba Biblia haimwiti Nuhu nabii, lakini inaonekana wazi kutokana na kila kitu anachofanya, ukweli kwamba anasikia kutoka kwa Mungu na kuwasilisha amri zake na kupatanisha agano, kwamba yeye ni nabii. Kwa hivyo, hoja nyingine hapa, kulingana na Herkimer, ni kwamba hakuna dalili katika sura hizi za mwanzo za Mwanzo ya kiapo cha agano au sherehe ya kuidhinisha. Vivyo hivyo ni kweli kuhusu agano la Nuhu, ambalo bado linaitwa agano.

Herkimer anatambua hili na anasema, vema, kwa kuwa Biblia inaita waziwazi utoaji huu wa neema ya Mungu, yaani , agano la Nuhu, agano, ni lazima pia tulikubali kuwa hivyo, ingawa hakuna kumbukumbu ya kiapo cha agano au uthibitisho wa agano. Kama tutakavyoona, kuna sababu, nadhani, kwa nini hakuna uthibitisho wa agano katika maagano ya kawaida ya neema, lakini hizo ndizo hoja kuu za Herkimer dhidi ya agano la Adamu. Naam, tungegundua basi kwamba ikiwa agano la Nuhu linaweza kuitwa moja bila kiapo au uthibitisho, agano la Adamu linaweza kuwa agano bila hizo pia.

Naam, kuna ushahidi gani basi wa agano la Adamu? Hili ni jambo ambalo nilipendekeza kwa Mungu kwa mara ya kwanza pale Sinai, na nadhani lina faida fulani, lakini linahitaji kueleweka. Milenia ya Pili KK Muundo wa mkataba ni kitu ambacho kilitolewa na Wahiti. Ulitumiwa na Musa katika kuelezea maagano ya kimungu-kibinadamu, na hata unaonekana katika mambo yake muhimu katika agano la Daudi, ambalo ni la baadaye sana kuliko Musa.

Badala yake, muundo wa mkataba wa Milenia ya Kwanza BC, Mhiti, ni tofauti. Hauna utangulizi wa kihistoria. Hauna baraka, na nguvu inayotawala wakati huo, himaya kuu wakati huo, ilikuwa himaya ya Ashuru, na zaidi ya msomi mmoja amebainisha kwamba Waashuri, ambao mtu anaweza kuwalinganisha na Wanazi wa historia ya hivi karibuni, waliotawala kwa ukatili mkubwa, wangewashinda tena watumwa waasi, kuwachuna ngozi wakiwa hai, kuwapaka ngozi zao kwenye kuta za jiji, kuwapofusha, kuwakata mikono, na kadhalika, hawakuhisi hitaji la kuahidi baraka zozote kwa mtu yeyote ambaye angeweza kutii mikataba yao, na hawakutoa utangulizi wa kihistoria.

Utangulizi wa kihistoria na baraka ni mambo ya motisha. Utangulizi wa kihistoria unalenga kuonyesha mambo mema ambayo suzerain amemfanyia kibaraka, na kwa hivyo kibaraka anapaswa kutii mkataba. Baraka ni mambo mema ambayo miungu itamfanya kwa kibaraka ikiwa kibaraka ni mtiifu, na kwa hivyo, tena, kibaraka anapaswa kutii mkataba.

Wazo linasema kwamba katika Milenia ya Kwanza na Waashuri, hawakuhisi haja ya kuahidi mambo kama hayo. Walichochea na hofu, si na ahadi au kujaribu kumkumbusha mtu yeyote jinsi walivyokuwa wema kwao. Kwa hivyo, kwa vyovyote vile, maagano ya kibiblia ya kimungu-kibinadamu katika Agano la Kale yote yanafanana na yana vipengele muhimu vya umbo la Mkataba wa Pili wa Milenia uliokuwa ukitumika.

Kwa bahati mbaya, Musa, baada ya kulelewa kama mkuu wa Misri, angepata elimu ya kidiplomasia. Angejua kikamilifu aina hii. Wahiti na Wamisri walikuwa na mikataba pamoja wakati huo.

Kwa hivyo, tunapata nini tunapoangalia Mwanzo 1.1 hadi 2.3? Tunaona kwamba ina vipengele muhimu vya Mkataba wa Pili wa Milenia. Ina cheo. Cheo katika mikataba hiyo kingemtambulisha suzerain au mfalme, mfalme mkuu, kama neno lilivyokuwa.

Na kwa hivyo, tunasoma nini katika Mwanzo 1.1? Tunasoma kwamba hapo mwanzo, Mungu aliumba mbingu na dunia. Hilo linaweza lisionekane kama dai la ufalme, lakini katika ulimwengu wa kale, ilieleweka kote kwamba ikiwa mungu alikuwa mungu muumbaji, alikuwa mfalme juu ya kila kitu, na mamlaka yote yalitoka kwake. Kwa hivyo, mtu katika siku za Musa au baadaye ambaye alisoma Mwanzo 1.1 angeelewa kwamba dai hilo linatolewa kwamba Elohim huyu, Mungu, ndiye muumbaji.

Yeye si muumbaji tu, bali pia ni mfalme wa kila kitu. Yeye ndiye mtawala mkuu. Yeye ndiye mfalme.

Utangulizi wa kihistoria umewasilishwa katika mikataba hiyo kama maneno ya mfalme mkuu. Na hivyo vipi kuhusu hilo? Jambo la msingi ni kwamba mkataba wa Wahiti ungeunda maisha ya kibaraka. Mkataba huo ulitoa masharti yote ambayo kibaraka angepaswa kuishi chini yake na masharti ambayo kibaraka angepaswa kutii.

Hapa, una uumbaji wa ulimwengu na Bwana, kwa maneno yake. Na kwa hivyo, Bwana, kama mfalme mkuu, anaunda kihalisi uhalisia ambao kibaraka, mwanamume, na mwanamke wataishi. Na kwa hivyo kuna ulinganifu huo.

Kuna masharti katika mikataba ya kale ya Mashariki ya Karibu, mambo ambayo kibaraka alipaswa kufanya, na unayo katika Mwanzo 1.28. Kulikuwa na maelezo. Kulikuwa na usomaji wa kawaida katika mikataba hiyo. Jambo lililokuwa hapo ni kwamba kila mfalme angekuwa na nakala ya mkataba huo.

Kila mfalme angeweka nakala yake katika hekalu la miungu yake. Bila shaka, tunazungumzia tamaduni za miungu wengi hapa. Na kungekuwa na usomaji wa mara kwa mara ili hakuna mfalme yeyote ambaye angevunja mkataba huo bila kukusudia.

Bila shaka, tunapata hili kwa kutumia Amri Kumi. Linawekwa kwenye maskani. Na katika Kumbukumbu la Torati, agano linapofanywa upya, katika Kumbukumbu la Torati 17, tunaambiwa kwamba mfalme yeyote wa baadaye anapaswa kujitengenezea nakala yake ili aweze kuisoma na asivunje agano bila kukusudia.

Kwa hivyo, kuna ulinganifu mwingi hapo. Mambo hayo hayapo hapa kwa sababu Mungu hakuwapa Adamu na mkewe mkataba ulioandikwa. Na hilo ni jambo muhimu kuelewa kuhusu simulizi hili na masimulizi mengine yote ya agano la kibiblia pia.

Hatuna hati ya mkataba kutoka kwa Bwana. Kitu kilicho karibu zaidi nayo ni Kumbukumbu la Torati. Lakini tulichonacho ni mfululizo wa masimulizi ya kibiblia ambayo yanajumuisha na kuelezea maagano ambayo Bwana alifanya.

Hivyo ndivyo Mwanzo 1 :1 hadi 2:3 ilivyo. Ni kifungu cha masimulizi kinachoelezea muundo wa agano la Mungu wa ulimwengu na kuwaweka mwanamume na mwanamke ndani yake. Na hivyo ndivyo mambo haya yanavyowasilishwa.

Na hivyo, lakini imeeleweka, bila shaka, kwamba masimulizi haya yanaweka maagano hayo katika watakatifu, kwa mfano. 2 Samweli 7, kwa mfano, inatupa agano la Daudi. Neno agano halitumiki kamwe hapo.

Na bado inaeleweka kuwa ni maelezo ya agano ambalo Bwana anafanya na Daudi. Na tutaangalia hilo. Naam, maagano haya pia yalikuwa na mashahidi.

Katika mkataba huo, wazo lilikuwa kwamba ikiwa mkataba ungevunjwa na kibaraka, miungu ingemletea adhabu mvunja agano, mvunja mkataba. Katika Mwanzo 1, 31, inasemekana, tuna Mungu kama shahidi wa yale aliyoyafanya. Anayaona yote na anasema ni mema sana.

Kwa hivyo, yeye ndiye shahidi wa yote hayo. Kuna baraka, kama tulivyoonyesha. Anawabariki mwanamume na mwanamke, na anawapa masharti haya.

Anaibariki siku ya saba, Mwanzo 2:3. Pia kuna kipengele cha laana katika Mwanzo 2.17b, ambapo Adamu anaambiwa kwamba usile matunda ya mti huu.

Tutazungumzia uhusiano kati ya Mwanzo 1 na Mwanzo 2, lakini ili tu kuweka hili wazi sasa kwa ufupi, Mwanzo 1 inakupa mtazamo wa jumla. Mwanzo 2 inazungumzia uhusiano kati ya Mungu na mwanamume na mwanamke.

Kwa hivyo, kwa namna fulani, Mwanzo 2 inazungumzia Mwanzo 1.27, unaposoma kwamba Mungu aliumba mwanamume na mwanamke, pengine, kwa mfano wake. Na kwa hivyo, hii si ajabu kwa masimulizi ya kale ya Mashariki ya Karibu. Unapata simulizi la jumla, kisha unazungumzia baadhi ya vipengele vyake.

Yote hayo ni kusema kwamba mambo unayosoma katika Mwanzo 2 yanahusiana na Mwanzo 1. Ni uchunguzi zaidi wa simulizi au maelezo ya asili ya uhusiano katika kile tunachokiita agano la Adamu. Kwa hivyo unaposoma amri na amri katika Mwanzo 2:17 au ruhusa na amri uliyotengeneza kutoka kwa mti wowote katika bustani, lakini sio wa mti huu mmoja, hiyo inaeleweka kuwa kitu ambacho ni sehemu ya mpango huo. Hiyo ni sehemu ya uhusiano wa Mungu na Adamu katika jambo hili, ambalo haliitwi agano katika nyenzo katika Mwanzo 1 au 2 au hata milele, lakini natumai onyesho linaonyesha kwamba lina vipengele vyote, au vipengele muhimu, ambavyo ungepata katika mkataba wa kale wa Mashariki ya Karibu.

Kwa hivyo, nadhani ikiwa mtu atakuwa na mawazo ya haki hapa, mtu lazima awe tayari kukubaliana kwamba vipengele hivi katika simulizi hii vinaelezea uhusiano wa agano. Ni nini baadaye kitaitwa uhusiano wa agano? Sasa, ikiwa mtu anataka kuacha kuiita agano, anaweza kufanya hivyo.

Sijui ni kwa nini mtu angefanya hivyo kwa sababu ina ujasiri wote wa agano. Ina vipengele vyote. Nitatoa hoja nyingine hapa, na hapo ndipo hili linapotokea. Na nimebishana hili katika juzuu ya kwanza.

Kwa kawaida hufikiriwa kwamba maagano haya yote ya kimungu-kibinadamu yana vipengele vya mkataba wa Wahiti, kwa hivyo waandishi hawa wa Biblia walichagua kutumia umbo ambalo lingeeleweka kama umbo la kisheria. Nadhani labda kuna njia bora ya kuangalia Mwanzo wa haya yote, na hakuna maneno ya kuchekesha yaliyokusudiwa, na hiyo ni kwamba maagano yote ya kimungu-kibinadamu yanaelezea kitu kuhusu asili ya Mungu. Mwanzo 1:1 hadi 2:3, simulizi la uumbaji, linatuambia mambo kuhusu asili ya Mungu.

Yeye ni mfalme mkuu. Huwapa watu wake vitu vizuri. Huwabariki.

Ana mahitaji yake, na kadhalika, na ni shahidi wa uaminifu na wema wake mwenyewe. Baadaye, katika Ufunuo 1:5, Yesu anaitwa shahidi mwaminifu. Ni shahidi mwaminifu wa asili na wema wa baba yake.

Kwa hivyo, maagano haya yote yanaelezea asili ya Mungu. Mwanzo 1:1 hadi 2:3 inatuonyesha hivyo. Katika utimilifu wa wakati, Wahiti, wakiendeleza himaya iliyotengenezwa kwa mfano wa Mungu, waliendeleza umbo lililoelezea kitu kama hicho, na kwa nini hilo lingekuwa hivyo? Uhusiano wa Mungu na mtu yeyote au kitu chochote alichokiumba ni uhusiano wa nguvu bila shaka, na kwa hivyo Wahiti wakiumbwa kwa mfano wake, bila kumjua, lakini wakiwa na himaya na kuunda uhusiano wa nguvu na watumwa walikuja na umbo la kisheria lililoelezea uhusiano huo wa nguvu na kuwa na vipengele ambavyo tumevizungumzia hivi punde.

Hilo ni kweli leo kote ulimwenguni. Ukiwa na kazi, una bosu. Bosu ndiye mtetezi wako.

Bosu anakupa vitu vizuri, vitu unavyohitaji kwa ajili ya mahali pako pa kazi, chumba cha kuhifadha vitu, kompyuta, gari, chochote kile. Ana mahitaji fulani, ambayo ni mambo unayopaswa kufanya kazini. Ukiyafanya, umebarikiwa.

Unapata nafasi ya kuendelea na kazi yako. Unapata nyongeza ya mshahara. Unapata nyongeza ya nafasi.

Usipofanya kile ambacho mpango umekitaka, umelaaniwa. Unapunguzwa mshahara. Unashushwa cheo.

Unafukuzwa kazi. Na kuna mashahidi wa hilo. Kuna mkataba.

Kwa hivyo, Mwanzo 1:1 hadi 2:3 na maagano haya yote ya kimungu yanaelezea uhusiano wa nguvu kati ya Mungu na wale walio washiriki wa agano hilo. Na tena,

Wahiti, walioumbwa kwa mfano wa Mungu, walitoa umbo linaloonyesha aina hiyo ya uhusiano vizuri sana. Na hivyo inaonekana katika Biblia pia.

Vipi kuhusu ushahidi mwingine wa agano la Adamu? Naam, tuna agano la Nuhu. Katika Mwanzo 6, Bwana anasema, Nitaweka agano langu nawe , na utaingia ndani ya safina na kadhalika. Kitenzi hapa na nahau za agano hutumika kwa agano la Nuhu.

Vile vile vimetumika katika Mwanzo 17, na tutazungumzia baada ya dakika moja kuhusu kwa nini hivyo. Maneno ya Kiebrania ni Nathan berit na Hakim Berit. Na yanamaanisha kutoa agano na kusababisha agano lisimame.

Kamusi zitakuambia, miongoni mwa fasili au maelezo mbalimbali ya vitenzi hivi, kwamba vitenzi hivi vya nahau vinaweza kumaanisha cha kwanza, Nathani, kutoa, na kinachofuata, kusababisha kusimama. Lakini uelewa mmoja wa vitenzi hivi ni kuweka katika athari. Na hiyo ndiyo hoja, hiyo ndiyo uelewa ningeutetea hapa katika vifungu hivi.

Kwa hivyo, dhana hiyo inafungua mlango wa wazo hili kwamba kuna agano lililopo, na Bwana sasa atalifanya liwe na nguvu. Hili lina umuhimu hasa katika Mwanzo 17, kama tutakavyoona kwa sababu baadhi ya watu wanasema kwamba Mwanzo 17 ni agano tofauti na Mwanzo 15. Lakini njia bora ya kuliona, naamini, ni kwamba katika Mwanzo 15, Bwana hufanya agano hilo.

Anakata agano hilo kama nahau ya Kiebrania katika Mwanzo 15:18. Na kisha katika Mwanzo 17, analiweka katika utekelezaji. Hili si jambo la ajabu kama linavyoweza kuonekana mwanzoni.

Unaweza kusaini mkataba wa kuuza nyumba yako. Lakini inaweza kuchukua wiki chache kabla ya kuanza kutumika kabla ya mtu aliyenunua nyumba hiyo kuhamia humo, na wewe kuhama kabisa. Kwa hivyo, si dhana ya ajabu hata kidogo.

Kwa nini inatumika katika, kwa nini maneno haya yanatumika katika agano la Nuhu? Na matokeo yake ni yapi? Naam, matokeo yake, sitasoma kila sehemu ya maelezo yangu hapa, na hapa kuna tafsiri tofauti kidogo za vitenzi hivi, ambavyo pia nimetumia, lakini ambavyo kwa kiasi kikubwa hutekeleza jambo lile lile, kutekeleza agano au kulitekeleza, kulitoa, kulitekeleza, kuendelea kulitoa. Kwa nini maneno haya yanatumika katika agano la Nuhu? Dumbrel amegundua katika kitabu chake kwamba tulirejelea matumizi ya vitenzi hivi, ambayo yanaonyesha kwamba kuna agano lililokuwepo awali, ambalo wanalithibitisha tena. Na nadhani hilo ni karibu sana na ukweli.

Hiyo ni sehemu ya picha. Kwa hivyo, kwa maneno mengine, matumizi ya vitenzi hivi katika nyenzo za Nuhu yanaonyesha kwamba Bwana hafanyi agano jipya kabisa. Analifanya upya agano ambalo tayari lipo.

Nadhani kuna sababu nyingine, hata hivyo, ya kutumia maneno haya. Neno ambalo kwa kawaida hutumika katika Agano la Kale kwa ajili ya kufanya agano ni qarat berit , au kukata agano. Na sherehe tunayosoma katika Mwanzo 15, ambapo Bwana anamwambia Ibrahimu akate wanyama katikati na kisha anapita kati ya vipande, inaonyesha waziwazi maana ya nahau hiyo.

Naam, aina hiyo ya kukata na aina hiyo ya kifungu, kile ambacho kingetokea huko katika ulimwengu wa kale ni kwamba suzerain ingefanya mkataba na kibaraka. Wanyama wangekatwa na kutengwa, kama vile unavyosoma katika Mwanzo 15. Na kisha kibaraka angetembea kati ya vipande.

Na ishara ni, vema, ikiwa mimi, kibaraka, nitavunja mkataba, basi hatima ile ile inaweza kunipata mimi kama ilivyowapata wanyama hawa. Na kwa kweli, Yeria 34 inarekodi hili haswa. Naam, katika maagano haya ya kawaida ya neema, hakuna laana kama hiyo.

Hiyo ni kusema, maagano maalum ya neema. Ukiwa mtiifu vya kutosha, unaweza kukatiliwa mbali nao. Agano la Musa labda ni mfano dhahiri zaidi wa hilo, lakini tutazungumzia zaidi kulihusu. Huwezi kukatiliwa mbali na maagano ya kawaida ya neema, pengine.

Utakufa, sisi sote tutakufa, lakini unaweza kuwa mtu mbaya sana na kuvunja kila aina ya viwango ambavyo Bwana angependa uishi navyo, na bado uendelee kuishi hadi uzee ulioiva. Kwa hivyo, nahau tofauti ilihitajika, pengine, katika Mwanzo 9, ambapo Bwana hatimaye anafanya hivi, au anaweka katika utekelezaji, au anathibitisha, au anarejesha agano hili. Na kwa hivyo nahau hizi zinatumika ili wazo lielezwe wazi kwamba kuna agano linaloendelea hapa, lakini sio moja ambalo mtu anaweza kukatwa.

Vipi kuhusu ushahidi kutoka kwa manabii wa agano la Adamu? Tumetaja Hosea 6:7, na utata wa hilo. Lakini pia katika Yeria, Yeria anazungumzia amri za Bwana zinazodhibiti mwangaza wa jua, mwezi, na nyota. Neno hilo amri ni neno la kiufundi, terminus technicus hapa, kwa sababu ikiwa hutumii Kilatini na Kijerumani wakati mwingine, watu hawafikiri wewe ni mtaalamu kweli.

Kwa hivyo, lazima utumie maneno hayo mara kwa mara. Kwa hivyo, haya ni maneno yanayotumika katika ulimwengu wa agano, na tunajua hilo kutoka kwa agano la Musa. Na kisha katika Yeria 33, kwa uwazi kabisa, Bwana anazungumza, kwa bahati mbaya, katika vifungu hivi kutoka kwa Yeria kuhusu uaminifu wake kwa agano la Daudi.

Kwa hivyo, anasema kwamba ikiwa mnaweza kuvunja agano langu na mchana na agano langu na usiku ili mchana na usiku visiwepo kwa wakati wake uliowekwa, basi

mimi sitakuwa mwaminifu kwa Daudi. Na vivyo hivyo, katika mstari wa 25, hivi ndivyo asemavyo, Yahweh, ikiwa sijaweka agano langu na mchana na usiku na kwa amri za mbingu na dunia. Kauli hizi na misemo wanayotumia, mchana na usiku, mbingu na dunia, mwangaza wa jua, mwezi, na nyota, na kadhalika, hakika zinaonekana kuelekeza nyuma kwenye Mwanzo 1 kwa istilahi za agano katika kesi hii.

Kwa hivyo , tumesema hapo awali kwamba agano la Adamu haliitwi agano katika Biblia. Na kama tutakuwa wakali kuhusu hilo, ambalo tunapaswa kuwa, hiyo ni kweli. Hata hivyo, kauli hizi za Yeremia zinadokeza sana kwamba mpangilio uliombwa ulikuwa wa agano katika asili yake.

Vipi kuhusu ushahidi wa Agano Jipya? Naam, kuna Yesu kama Adamu wa pili, bila shaka. Na Yesu ndiye mpatanishi wa agano jipya. Na kwa hivyo ikiwa yeye ndiye Adamu wa pili, na yeye ni nabii, anasikia kutoka kwa baba yake, na hufanya kile ambacho baba yake anasema afanye, hizi zina ulinganifu dhahiri na Adamu.

Hakika alisikia kutoka kwa Mungu. Alifanya hivyo kwa muda, labda kile ambacho Mungu alimwambia afanye. Mungu alikuwa baba yake.

Nasaba ya Luka inarudi nyuma na inamrejelea Adamu kama mwana wa kwanza wa Mungu. Kwa hivyo ikiwa Adamu anafanana na Yesu kwa njia hizi mbalimbali, itakuwa na maana kwamba yeye pia anafanana na Yesu kama mpatanishi wa agano. Pia kuna, na wacha nitoe maoni kuhusu hilo pia, kama tutakavyoona.

Nadhani kuna njia za kuelewa makundi ya manabii katika Biblia. Kuna makundi mawili makubwa, bila shaka katika Agano la Kale na pamoja na Yesu na jipya. Kuna kundi ambalo linapaswa kuitwa manabii mpatanishi wa agano.

Hawa ni manabii ambao kupitia kwao Mungu huleta agano kwa kundi kubwa la watu. Na kwa hivyo hapa kuna uwezekano mkubwa, Adamu ndiye wa kwanza, Nuhu ndiye anayefuata, na Abram ndiye anayefuata, na kisha Musa na Daudi, na kisha, bila shaka, katika Agano Jipya, Yesu kama mpatanishi wa agano jipya na la mwisho la kimungu-kibinadamu. Manabii wengine tunaowasoma katika Agano la Kale wanaweza kuainishwa kama wajumbe wa kesi za agano.

Na haya yanaonekana kweli chini ya agano la Musa kwa sababu hiyo ndiyo mara ya kwanza watu wa Mungu kuwa na sheria inayoonyeshwa na ambayo wanapaswa kuitii. Na wasipotii, manabii, Bwana, huwainua manabii ili kuwashtaki kama wavunja sheria. Nadhani hilo linaweza kutokea hata kanisani wakati mwingine, ingawa, kama Paulo asemavyo katika 1 Wakorintho 14, mtu anayetabiri hujenga kanisa.

Kwa hivyo pengine, kwa kawaida kanisani, unabii unakusudiwa kutia moyo, labda mafundisho. Lakini tena, kukemea kunaweza kuwa kujenga pia. Kwa hivyo nadhani kuna nafasi ya hilo.

Kwa vyovyote vile, nadhani kategoria hizo zingetusaidia vyema tunapowafikiria manabii katika Biblia na jinsi wanavyofanya kazi. Lakini turudi kwenye ushahidi wa agano la Adamu. Naam, tukimtazama Yesu kama Adamu wa pili, pia tunaangalia matokeo ya kazi yake.

Itatokea katika ubinadamu mpya. Na wale waliopokea roho tayari wana kielelezo cha maana ya hilo tunapofanywa viumbe vipya katika Kristo ; kama Paulo asemavyo katika 2 Wakorintho 5, yeyote aliye ndani ya Kristo ni mgogoro mpya, kiumbe kipya, kiumbe kipya. Lakini pia tunatarajia mbingu na dunia mpya.

Kwa hivyo, ikiwa una ubinadamu mpya na mbingu na dunia mpya vinazalishwa kupitia agano jipya, kupitia upatanishi wa Adamu wa pili, hiyo ingesema kwamba Adamu wa kwanza pia ni mpatanishi wa agano. Sawa, vipi kuhusu anthropolojia ya agano? Mwanzo 1 inatuambia nini kuhusu asili ya mwanadamu? Naam, Mwanzo 1.26 inasema, tumfanye mwanadamu kwa mfano wetu, kwa mfano wetu. Maneno hayo, mfano, na mfano, unajua, tunadhani kwamba Bwana alitoa nyenzo hii kupitia Musa ili kuwasiliana na watu ili watu waweze kuielewa.

Naam, maneno hayo, tselem na demuth kwa Kiebrania, yote mawili, yanamaanisha kitu kimoja. Na yanamaanisha muhtasari rasmi. Yote mawili yanatumika kwa sanamu, ambazo ni wazi zinakusudiwa kufanana na zile za asili.

Wafalme katika Mashariki ya Karibu ya kale, maneno hayo hayo yanaonekana katika Mashariki ya Karibu ya kale. Wafalme huzungumzia kuhusu sanamu zinazotengenezwa zenyewe, sanamu, au mifano. Na kwa hivyo mtu katika siku za Musa au baada ya hapo katika ulimwengu wa kale anayesoma Mwanzo 1.26 angefikiri, kwa kawaida, kwamba Mungu anasema atawafanya wanadamu wawe na umbo lile lile alilo nalo.

Mwanzo 5:1 hadi 3 inafanana na mambo haya kwa sababu inaanza kuzungumzia jinsi Mungu alivyomuumba Adamu kwa mfano wake. Na kisha unasoma Adamu alipoishi miaka 130, alikuwa na mwana kwa mfano wake, kwa mfano wake, kwa maneno yale yale, naye akamwita Sethi. Ni wazi kwamba mwana wa Adamu alikuwa na umbo lile lile alilokuwa nalo.

Alikuwa na kichwa, mabega, kiwiliwili, mikono, na kadhalika. Na kwa hivyo, kama tutakavyoona katika Biblia, chunguza hili baadaye kidogo: wakati wowote Bwana anapoonekana katika theofani tukufu na kuelezewa kwa kiwango chochote, ana umbo la mwanadamu. Na hakuna utata.

Mtu atasema, sawa, lakini Mungu ni roho. Hiyo haimaanishi kwamba hawezi kuwa na umbo. Kristo aliyefufuka ana mwili uliotukuzwa, lakini pia ni roho inayotoa uzima.

Pia yuko kila mahali. Kwa hivyo, mambo haya si ya kupingana kiasili, ingawa kwa juu juu, yanaweza kuonekana kuwa hivyo. Lakini tutachunguza yote hayo.

Vipi kuhusu uumbaji wa Mungu, basi, wakati unapotokea, wa mwanamume na mwanamke? Hilo limeanzishwa katika ushairi wa Kiebrania kwetu. Huu ni ushairi wa kwanza wa Kiebrania katika Biblia. Na kwa bahati mbaya, wakati mwingine utasoma watoa maoni au waandishi wa masomo ya Biblia wakizungumzia Mwanzo 1 kama ushairi.

Hilo ni kweli tu kwa maana ya kitamathali. Ushairi wa Kiebrania ni jambo maalum sana. Ni aina ya ushairi.

Ina sheria. Hapa kuna mfano wa kwanza. Tunaweza kusema, kwa mfano, kwamba machweo ya jua ni ya kishairi.

Naam, unaweza kusema Mwanzo 1 ni ya kishairi kwa maana hiyo. Ni wazi kwamba ni nathari ya hali ya juu. Imepangwa kwa ustadi mkubwa.

Lakini si ushairi kwa maana ya kiufundi. Lakini ushairi huu umepangwa, nadhani, kutuonyesha kitu. Kwa hivyo, tukiangalia chini kwenye mchoro wa Kiingereza pekee hapa, tafsiri, Mungu alimuumba Adamu, mtu wa udongo.

Adamu inamaanisha ardhi au udongo. Alimuumba Adamu kwa mfano wake. Kwa mfano wa Mungu, alimuumba.

Mwanamume na mwanamke, aliwaumba. A, B, na C zinakusudiwa kuonyesha vipengele sambamba. Kwa hivyo, Mungu aliumba.

Katika mstari wa pili, aliumba. Katika mstari wa tatu, aliumba. Mungu aliumba nini? Mhusika wa moja kwa moja ni Adamu, mwanadamu.

Katika mstari wa pili, Mungu alimuumba. Mstari wa tatu, Mungu aliwaumba. Naam, hilo linaacha kipengele C.

Ninatumia alama kuu kama njia ya kuonyesha kwamba hizi ni elementi sambamba, lakini si maneno sawa kabisa. Huu ni utaratibu tu wa kuchora michoro ya ushairi wa Kiebrania. Mstari wa tatu, aliziumba.

Tumeshughulikia hilo. Vipi kuhusu mwanaume na mwanamke? Ikiwa kutakuwa na kipengele cha C katika mstari wa tatu ili kufanana na C zingine, kitakuwa kiume na kike. Na nadhani tunaalikwa kuelewa kwamba ndivyo ilivyo.

Kwa hivyo, shairi hili limeundwa kutuambia, naamini, kwamba Mungu aliumba mwanamume na mwanamke kwa mfano wake, kwa mfano wa Mungu. Kwa hivyo,

wanaume na wanawake wote wameumbwa kwa mfano wa Mungu. Naam, matokeo yake ni nini? Wanaume na wanawake wote wanaonyesha picha hiyo.

Hiyo ni kusema, katika maneno tuliyokuwa tunazungumzia, maneno hayo yanamaanisha nini? Kimsingi, yanaonyesha muhtasari. Sasa, mambo mengine mengi yangedokezwa hapo. Hakika, uwezo wa kuwasiliana, kuelewa, kama Mungu anavyofanya, kwa sababu anawaambia mambo nao wanayaelewa.

Uwezo wa kutawala kama anavyotawala. Watatawala juu ya dunia kama watumwa ukitaka. Mfalme na malkia wa kibaraka.

Hata hivyo, tofauti yoyote kati ya majukumu ya mwanamume na mwanamke haijashughulikiwa hapa. Wala haimaanishi hivyo. Kwa hivyo hilo ni muhimu kuelewa.

Shairi hili linatupa taarifa nyingi, lakini kuna mengi ambalo halitupi. Halituambii kuhusu majukumu yao. Unapata masuala ya majukumu yaliyoshughulikiwa katika mstari unaofuata, katika Mwanzo 1.28, Mungu anapowabariki na kuwaambia, zaeni mkaongezeke, mkaijaze nchi na kuitiisha, mtawale samaki, na kadhalika.

Sasa, je, tofauti za majukumu zinashughulikiwa hapo? Naam, kwa njia ndogo. Huenda mtu asiione kuwa ndogo sana. Zitakuwa na matunda.

Na biolojia ya binadamu, tunadhani, haijabadilika sana kiasi kwamba hatuwezi kuelewa hili. Kuna tofauti kati ya majukumu ya mwanamume na mwanamke katika kuzaa na kuzaa mtoto. Kwa hivyo, tunajua kuna tofauti fulani ya majukumu hapo.

Lakini hayo ndiyo yote yanayotuambia. Labda, katika hatua za juu zaidi za ujauzito, mwanamke hangeweza kufanya mambo fulani kuhusu kuitiisha dunia ambayo angeweza kufanya hapo awali. Lakini hatuwezi kubashiri kuhusu hilo.

Lakini nadhani ni muhimu katika mwanzo, katika sura hizi za mwanzo, kuwa wakali sana kwetu kuhusu mipaka ya ushahidi. Watu wengi wanataka kuona usawa kutoka kwa mtazamo huu wa usawa. Kuna mambo mengine katika sura hizi za mwanzo ambayo watu wanataka kuyaona kama yanaonyesha uhusiano wa kihierarkia katika ndoa au mtazamo unaosaidiana.

Na ningesema kwamba katika nyenzo hizi zote za awali, una utata mwingi, kutokuwa na uhakika mwingi. Na kwa hivyo, nadhani majibu ya maswali kama hayo yako katika Agano Jipya, ambapo unapata maelezo kamili ya ufunuo wa Mungu juu ya mambo ya kila aina. Na, bila shaka, wasomi hawakubaliani kuhusu masuala haya hapo pia.

Lakini nadhani ni muhimu kuwa wakali kwetu hapa kwa ajili ya uaminifu na uadilifu wa kiakili. Wakati mwingine mimi hutumia mfano wa Gordon Conwell, ambapo mimi hufundisha, na kusema, tuseme unaambiwa kwamba wadhamini wa Gordon Conwell

wamewaambia Haddon Robinson na Alan Matthews, Alice Matthews, kwamba wamewapa Haddon na Alice mamlaka ya kumsimamia Gordon Conwell. Haddon Robinson alikuwa rais wa Gordon Conwell kwa muda.

Na Alice Matthews alikuwa mkuu wake. Lakini tuseme hutaambiwa hivyo. Naam, ukiambiwa tu kwamba wadhamini walikuwa wamewapa mamlaka ya kumtawala Gordon Conwell, kumtawala Gordon Conwell, kama utafanya hivyo, kwa mujibu wa Mwanzo 1:28, je, ungejua kwamba kuna tofauti yoyote katika majukumu yao? Na jibu, nadhani, lazima liwe, bila shaka, hungejua.

Kwa kuwa na taarifa zaidi, katika hali hiyo, tunajua kwamba mmoja alikuwa rais na mwingine alikuwa dean. Kwa hivyo, mmoja alikuwa na ofisi ya juu zaidi, na kadhalika. Lakini Mwanzo 128, hiyo ndiyo yote inatupatia.

Na nadhani tunapaswa kuwa waaminifu kuhusu hilo. Sawa. Ni wazi kutoka Mwanzo 128 kwamba kazi ya kifalme imepewa wote wawili.

Wote wawili watatawala. Kazi ya kitamaduni imepewa wote wawili. Wataitiisha dunia na kadhalika.

Tofauti ya majukumu haijasekwa, kama tulivyosema tu, isipokuwa suala la baba na mama. Kwa muda mrefu imekuwa ikifikiriwa na kueleweka, na nadhani hivyo kwa usahihi, kwamba katika Mwanzo 2, ambayo, kama tulivyosema, inapanua kile tulichojifunza katika Mwanzo 1 kuhusu uhusiano wa agano, Yahweh Mungu alimchukua Adamu, mwanadamu wa udongo, akampandikiza katika Bustani ya Eden ili ailime na kuitumikia na kuifanyia kazi au kuitumikia na kuitunza. Kitenzi fanya kazi, avad , nukta A hapo, kinatumika kwa huduma ya Kilawi katika hema, kama kilivyo kitenzi shamar , nukta B. Kwa hivyo maana ya kazi ya ukuhani imeeleweka.

Bila shaka, hili lingebeba wazo kwamba Eden ilikuwa hekalu la kwanza. Na nadhani kuna ushahidi wa hilo, ambao tutauangalia. Katika hatua hii, tunafikiria hekalu kama jengo.

Lakini hekalu katika ulimwengu wa kale lilimaanisha tu mahali ambapo Mungu aliishi. Muundo wake wa zamani tulio nao katika Kisumeria unamaanisha nyumba kubwa. Na neno la Kiebrania la hekalu ni tafsiri tu ya hilo.

Ndiyo maana wanafunzi walio katika Kiebrania watajifunza kwamba neno hilo, hekal , linaweza kumaanisha jumba la kifalme au hekalu. Kwa hivyo, mfalme ni mfalme, ana jumba la kifalme, hekal , ana nyumba kubwa. Mungu ni Mungu; ana nyumba kubwa pia, hekalu.

Lakini hoja ni kwamba hekalu katika ulimwengu wa kale lilikuwa makazi. Hivyo ndivyo hema lingeweza kuwa, kwa kweli, hekalu. Hivyo ndivyo tunavyoweza kuitwa mahekalu.

Hatukuumbwa kwa mawe na mihimili na kadhalika, lakini sisi ni makazi. Sisi ni mahali ambapo Mungu, Roho Mtakatifu, anakaa. Kwa hivyo, dalili zingekuwa kwamba walikuwa na jukumu la kikuhani au majukumu ya kikuhani katika bustani, vyovyote vile ambavyo vingekuwa.

Hatujaambiwa, kwa kweli, zaidi ya kuifanyia kazi na kuitunza. Na hiyo ingemaanisha kwamba hapo palikuwa mahali ambapo Mungu pia alijificha, ambapo aliishi. Niliwahi kuona bango lililosema mpango wa awali wa Mungu ulikuwa kujificha katika bustani na walaji mboga wawili uchi.

Sijui hilo lingeonekanaje, lakini dalili zinaonyesha kwamba Mungu aliishi hapo, si lazima kwamba alionekana hapo kila wakati. Jukumu lingine ni unabii. Wanasikia kutoka kwa Mungu.

Hilo ni jambo la kinabii waziwazi. Adamu, kama tulivyobishana, ni mpatanishi wa agano. Ikiwa kuna agano la Adamu, basi Adamu ndiye mpatanishi wake.

Na kama mpatanishi, yeye ni mpatanishi wa agano hilo kwa wazao wake wote, pamoja na matokeo yake yote, kwa bahati mbaya. Kwa hivyo Paulo anaweza kusema kwamba katika Adamu, wote hufa. Lakini basi katika Adamu wa pili, wote watafanywa kuwa hai.

Na matokeo yake katika maisha yetu ya kila siku pia si makubwa sana. Kama vile dhambi iliingia ulimwenguni kupitia mtu mmoja na mauti kupitia dhambi, na kwa njia hii, mauti ikawajia watu wote kwa sababu wote walifanya dhambi, na kadhalika. Na tunaweza kuzungumzia zaidi kuhusu hili baadaye tunapozungumzia agano jipya, mauti ikitawala tangu wakati wa Adamu hadi wakati wa Musa, na kadhalika.

Lakini dhambi imo duniani kwa sababu ya dhambi ya mpatanishi wa agano, pengine. Na kisha, kama tulivyozungumzia kwa ufupi, tutajadili kufanana kwa Adamu wa pili. Mtu wa kwanza, Adamu, akawa kiumbe hai.

Wa mwisho ni Adamu, roho inayotoa uhai. Naam, kama Adamu wa mwisho angekuwa mpatanishi wa agano, mtu hangeshangaa kama Adamu wa kwanza angekuwa mpatanishi wa agano kabla yake. Pia kuna kipengele cha kimaadili au cha maadili cha Imago Dei.

Na tuna masharti ambayo tumezungumzia, na kuvunjwa kwa agano ambalo tumezungumzia pia. Na kwa hivyo, jambo kuu hapa ni kwamba, kwa mfano wa

Mungu kabla ya anguko, mwanamume na mkewe walikuwa viumbe wakamilifu kimaadili. Hawakuwa na dhambi.

Mwandishi wa Puritan wa miaka ya 16 na 1700 aliunda muundo huu, ambao ni muhimu sana, nadhani. Mwanadamu kabla ya anguko, aliweza kutenda dhambi. Ndiyo, angeweza kutenda dhambi, na tunajua angeweza kufanya dhambi kwa sababu alifanya hivyo.

Lakini pia aliweza kutotenda dhambi, jambo ambalo, kwa bahati mbaya, hakuendelea. Mwanadamu baada ya kuanguka, hakika angeweza kutenda dhambi. Hawezi kutotenda dhambi, na ninauliza swali kuhusu hilo, ambalo tutaliangalia baada ya muda mfupi.

Nadhani nia ya Thomas Boston hapo ilikuwa kusema kwamba unaweza kuishi maisha na usitende dhambi kwa njia fulani, lakini huwezi kuishi maisha bila kutenda dhambi hata kidogo. Nadhani ndivyo alivyomaanisha kwa sababu ni wazi, ingawa, tunaweza kuishi na kutotenda dhambi wakati wote, hakika, hasa kwa Roho Mtakatifu. Lakini hata hivyo, mwanadamu aliyezaliwa upya anaweza kutenda dhambi, hawezi kutenda dhambi, na sote tunajua hilo.

Mtu aliyetukuzwa, ambaye tunamtarajia tutakapomwona, tutakuwa kama yeye. Hatutaweza kutenda dhambi, na inaonekana hatutaweza kutenda dhambi. Vipi kuhusu kutoweza kutenda dhambi? Nisingependa kugawanya infinitives kama alivyofanya, lakini Warumi 7, una mwanadamu chini ya sheria, na tutaangalia hilo, lakini nadhani hilo ndilo linaloendelea hapo.

Paulo hajielezi kama Mkristo. Anaelezea jinsi ilivyokuwa kuwa chini ya sheria bila Roho, na alijua hilo vizuri sana. Lakini katika Mwanzo 4:24, tunasoma kwamba Henoko alitembea na Mungu, naye hakuwepo, kwa maana Mungu alimtwaa.

Kutembea na Mungu hiyo ni kauli yenye nguvu sana. Lazima alikuwa na wema fulani ndani yake. Kulikuwa na nyakati ambazo hakuwa akitenda dhambi.

Mwanzo 7, Bwana anamwambia Nuhu, ingia ndani ya safina, wewe na nyumba yako yote. Nimekuona wewe ni mwenye haki mbele zangu katika kizazi hiki. Kwa hivyo tena, Nuhu alikuwa mwenye haki.

Sio kwamba hakuwa na dhambi, lakini yeye, ili kuwa mwadilifu, ni kufanya hivyo. Hii ni mada nyingine, lakini nitatoa tu mchoro mdogo wa hilo hapa. Haki, ufafanuzi wa msingi wa haki, ni kufuata kiwango. Kibiblia, kiwango pekee kinachohesabika ni Mungu, na kwa hivyo ikiwa mtu ni mwadilifu katika Agano la Kale au Jipya, mtu huyo anafuata kiwango cha uwepo wa Mungu na anafanya kwa kiwango chochote labda anaweza, au anaweza, chini ya agano na kiwango chochote cha ufunuo anachoishi.

Yesu Kristo alifanya hivyo kikamilifu. Ndiyo maana anaitwa Yesu Kristo mwenye haki. Na kwa hivyo Nuhu anapokuwa mwenye haki, anaitwa mwenye haki, kumaanisha kwamba kwa kiasi fulani, alikuwa jinsi Mungu angetaka mtu awe.

Sio kikamilifu, lakini kwa hivyo angekuwa na baadhi ya sifa hizo za Mungu. Angekuwa na wema fulani; angekuwa na hekima fulani; angekuwa na upendo fulani; angekuwa na uvumilivu na kadhalika, uaminifu, na kadhalika. Kwa hivyo, jambo la muda mrefu na fupi ni kwamba watu baada ya kuanguka lakini kabla ya Kristo kuwa na wema fulani ndani yao wangeweza kuwa na haki fulani juu yao, ambayo ilimaanisha basi nadhani kwamba kwa jinsi walivyoishi, hawakuwa wakitenda dhambi kila wakati.

Tunaweza kukumbuka kwamba Yesu anasema, unajua, kwamba Baba humfanya Mwanawe aangaze juu ya wenye haki na wasio haki na kwamba mvua yake huwanyeshea wema na wabaya. Kwa hivyo, kulikuwa na watu wenye haki na wema huko nje. Paulo anasema katika Warumi 5 kwamba, unajua, ingekuwa vigumu kufa kwa ajili ya mtu mwenye haki, lakini nadhani kwa ajili ya mtu mwema, mtu anaweza hata kuthubutu kufa.

Yawezekana, anazungumzia watu walio chini ya neema ya kawaida. Kwa hivyo, bila shaka, anafuata hilo, lakini unajua, Kristo alifanya hivi kwa ajili yetu. Alikufa kwa ajili yetu na wasio haki.

Kwa hivyo, kuna watu wema huko nje, na hiyo lazima imaanishe kwamba hawakuwa wakitenda dhambi wakati wote. Kuna njia tofauti, tukirudi kwenye mtazamo mpana wa Agano la Adamu hapa, kuna njia tofauti za kuliangalia Agano la Adamu kimuundo. Tumbishana kwamba lina vipengele vya mkataba wa milenia ya pili.

Meredith Klein, mshauri wangu wa zamani, alitoa kile kinachoitwa dhana ya mfumo, na nadhani ni usemi mzuri sana wa kuangalia kinachoendelea katika Mwanzo 1 kwa njia nyingine. Na hii inarudi kwa Augustine. Augustine alihisi usawa huu wa siku.

Msomi mkosoaji SR Driver, mwishoni mwa karne ya 19, aliona hili na kulizungumzia kwa upande wa siku za umbo na utimilifu. Lakini nadhani Klein ndiye pekee aliyepenywa kwa undani zaidi na kuona kwamba kuna masuala ya mamlaka hapa. Na kwa hivyo alizungumzia siku tatu za kwanza kama milki zilizoumbwa na tatu zilizofuata kama siku ambazo wafalme wa kiumbe, vitu ambavyo vingetawala milki hizo, viliumbwa.

Na hii si ya kiholela. Tunasoma kuhusu siku ya nne ambayo Mungu aliumba nuru kubwa zaidi kutawala mchana na nuru ndogo kutawala usiku. Na, bila shaka, mwanamume na mwanamke kutawala dunia.

Na mtu anaweza kudokeza au kudhania kitu kimoja kwa viumbe vya baharini na ndege. Tunaweza hata leo kutumia usemi kwamba ndege hutawala anga. Kwa hivyo kuna mamlaka inayohusika hapo.

Na kisha kuna siku ya Sabato. Dalili zingine za mamlaka katika kifungu hiki, kwa bahati mbaya, na hii ilibainika muda fulani uliopita na msomi Myahudi wa Mashariki ya Karibu ya kale, Umberto Cassuto, katika kitabu chake, *Masomo ya Kibiblia na Mashariki*, kwamba kuna utimilifu mwingi wa amri unaoendelea katika Mwanzo 1 na katika Biblia, kwa kweli, kwa jambo hilo. Lakini muundo wa utimilifu wa amri uko hivi, na unapatikana katika maandishi ya Mashariki ya Karibu ya kale pia.

Katika milenia ya tatu na milenia ya pili. Katika huduma ya Yesu katika Mathayo 8, wakati jemadari anapomjia, anataka mtumishi wake aponywe. Na Yesu yuko tayari kwenda kumponya.

Lakini yule akida akasema, hapana, sistahili wewe uingie chini ya dari yangu, lakini sema neno tu na mtumishi wangu atapona kwa sababu mimi ni mtu aliye chini ya mamlaka, nami ninao walio chini yangu. Namwambia huyu, nenda, naye huenda, amuru utimize. Kwa huyu, njoo, naye huja, amuru utimize.

Kwa huyu, fanya, naye anafanya, amri ya utimilifu. Sababu ya mpangilio au kile kinachomaanishwa kuonyesha ni kwamba mamlaka ya yule anayetoa amri ni kwamba kile mtu huyo anachoamuru lazima kitiwe kwa usahihi na lazima kitimizwe kama ilivyosemwa. Na kwa hivyo Mwanzo 1 imejaa haya.

Na kwa hivyo, pamoja na kile tunachokiona kwa kutumia mfumo wa uwakilishi wa kifungu, tuna hii ikionyesha kwamba kuna mamlaka mengi yanayoendelea. Hii inaeleweka kikamilifu tukizingatia kwamba haya yote yanamhusu Mungu, na yeye ndiye chanzo cha mamlaka yote. Kwa hivyo mamlaka ya kimungu, mamlaka yote, yanaishi ndani ya Mungu kwa sababu yeye ndiye muumbaji.

Anawapa wanadamu mamlaka hiyo pia. Kwa hivyo mamlaka ya mwanadamu hutoka kwa Mungu na ni sehemu ya kuumbwa kwa mfano wa Mungu. Na hilo basi ni suala la mamlaka ya mtu binafsi, na tunaona hili baadaye katika Agano Jipya kama Yohana Mbatizaji anavyosema, Yohana Mbatizaji, wanafunzi wake wanapolalamika, hebu tazama, kila mtu, hawaji kwako tena, wanamwendea Yesu.

Na Yohana anasema, mtu anaweza kupokea kile tu alichopewa kutoka mbinguni. Paulo katika Warumi 13 anasema, kila mtu lazima ajitiishe kwa mamlaka inayotawala kwa maana hakuna mamlaka isipokuwa ile ambayo Mungu ameiweka. Na tutazungumzia zaidi kuhusu hilo, lakini ni kanuni ya kibiblia iliyoelezwa wazi, jambo hili la mamlaka linatoka kwa Mungu.

Naam, vyovyote vile siku zilivyo, swali bila shaka, je, siku hizi ni zipi? Je, ni siku za saa 24 au nini? Swali la muda mrefu. Vyovyote zilivyo, hakika zinapanga maendeleo ya uumbaji hata kwa dhana ya mfumo, zinaipa muundo. Na uwepo wa mpangilio kama huo unamaanisha au unaonyesha mamlaka iliyozalisha mpangilio.

Mamlaka ni ya msingi kwa uumbaji mpya pia. Kwa wote waliompokea, Yohana anatuambia, kwa wale walioamini jina lake, aliwapa mamlaka ya kufanyika watoto wa Mungu. Kama tutakavyoona, neno hili katika Yohana na Warumi 13 katika Kigiriki ni neno lile lile, na kwa hivyo limetafsiriwa kwa njia ile ile.

Sawa, lakini vipi kuhusu tafsiri za siku basi? Huwezi kuzungumzia Mwanzo 1 na usizungumzie hilo. Naam, siku halisi ya saa 24 inaonekana kuchukua maandishi kwa thamani yake ya uso. Kiel na Delitzsch ni wasomi wawili wa Ujerumani ambao, katika karne ya 19, waliona kuongezeka kwa ukosoaji wa hali ya juu, ambao kimsingi ulikuwa ukivunja Agano la Kale, bila kuamini kwamba Mungu alifanya chochote kati ya mambo hayo, hata kuhoji kama kulikuwa na Musa, na kadhalika.

Walisema, tazama, tunahitaji kutoa maoni kuhusu Agano la Kale lote linaloamini na kulichukulia kwa uzito, na hivyo ndivyo walivyofanya. Vipi kuhusu siku hizo? Pendekezo lao lilikuwa kwamba siku zilikuwa fupi kadri Dunia mpya ilivyoanza kuzunguka haraka zaidi, ambayo inaweza kusikika kama pendekezo la ajabu sana, lakini hilo ni pendekezo moja ambalo lipo nje. Muda uliotumika katika mizunguko ya kwanza ya Dunia kwenye mhimili wake hauwezi kupimwa kwa kutumia saa yetu, lakini hata kama mwanzoni zilikuwa polepole na hazikufikia kasi yake ya sasa hadi kukamilika kwa mfumo wetu wa jua, hii haingefanya tofauti yoyote muhimu kati ya siku tatu za kwanza na tatu za mwisho, ambazo zilidhibitiwa na kuchomoza na kutua kwa jua.

Hili haliendani kabisa na entropy. Tunajua kwamba vitu huwa vinapoteza nishati na kupunguza mwendo, na hivyo hata ulimwengu unapanuka kwa kasi ya polepole, kwa kugunduliwa, lakini hata hivyo, hili lilikuwa pendekezo lao. Na kisha, sawa, lakini vipi kuhusu jua kuumbwa siku ya nne? Naam, siku tatu za kwanza hazikuumbwa. Mwanga wa siku tatu za kwanza haukuumbwa na jua, ambalo halikuumbwa bado, lakini bado zilikuwa siku zilizosababishwa na mwanga ambao Mungu alikuwa ameumba.

Kwa hivyo, kwa nini mtu afanye hivi? Naam, nadhani, kama tutakavyoona na mitazamo mingine ya siku hizo, baadhi ya mapendekezo haya yaliibuka kwa sababu, kwa kuwa jiolojia ilikuwa ikiashiria umri mkubwa sana kwa Dunia, maelezo fulani ya siku katika Mwanzo 1 yalipaswa kutolewa ambayo yangeyafanya yalingane na kile jiolojia ilikuwa ikionyesha. Tukiendelea na mstari huu, tunamtazama msomi wa Kijerumani Gerhard von Raad, ambaye anachukulia kihalisi kabisa. Anasema kinachosemwa hapa kinakusudiwa kushikilia ukweli kamili na haswa kama kilivyo.

Hakuna mahali popote ambapo maandishi hayo ni magumu kueleweka, ya mfano, au ya kishairi. Hata hivyo, Von Rad hakuamini kwamba kulikuwa na uumbaji halisi wa siku ya sita. Badala yake, alifikiri hivyo ndivyo maandishi hayo yanavyotuambia.

Na hivi ndivyo mwandishi wa Kikuhani aliyeandika maandishi haya, si Musa, mwandishi wa Kikuhani aliyeandika karibu 570 KK, ndivyo alivyoyaona, jinsi alivyotaka kuyaelezea. Na hatuwezi kuingia katika ukosoaji wa hali ya juu katika kozi hii. Hilo ni somo lingine kabisa.

Lakini huo ndio ulikuwa mtazamo huo. SR Driver alisema kwamba kifungu hicho pia kiliandikwa na mwandishi wa Kikuhani. Na kwa hivyo mtazamo mwingine kuhusu jambo la saa 24 kwa siku ulitolewa na GH Pember, ambaye hakuwa msomi wa kiliberali, lakini alitoa hili kuhusiana na nadharia ya pengo, ambayo tutaangalia baada ya muda.

Alifuatwa na Schofield kwa kurejelea Biblia na Harry Rimmer. Na watu leo, bila shaka, bado wanathibitisha tafsiri ya saa 24. Tafsiri nyingine ni tafsiri ya enzi ya mchana au siku, ambayo mara nyingi huvutia Zaburi 90.

Miaka elfu machoni pako ni kama jana lipitalo au kama kesha la usiku. Na mbinu hiyo, kama nyingine, ambazo tutaangalia hapa, inataka kupatanisha simulizi la Biblia na rekodi ya kijiolojia, kama tulivyosema. Na hapo una baadhi ya watetezi wake.

Hata Driver alikuwa tayari kuyachukulia mambo haya kwa njia ya mfano, kama alivyoandika mwaka wa 1886. Lakini alihama kutoka mtazamo huo hadi mtazamo kwamba ni mwandishi wa Kikuhani, na ni siku za saa 24. Lakini wakati mmoja, alisema, licha ya jioni na asubuhi, ambazo zilionekana kumaanisha siku halisi, dhana kwamba msimulizi alimaanisha siku yake kama uwakilishi wa mfano wa vipindi haipaswi, kama mwandishi wa sasa anavyofikiria, kuamuliwa kuwa haikubaliki.

Utajua tunapopitia haya kwamba huu ni muhtasari tu. Huu ni mchoro wa mitazamo mikuu tofauti ya siku hizi. Hili si jambo ambalo tutalitua hapa.

Ingawa nitasema kwamba nadhani njia ya Klein ya kushughulikia hilo ndiyo bora zaidi. Lakini tunaweza kuzungumzia hilo baada ya dakika chache. Mtazamo mwingine ni siku za Mungu bila mfano wa kibinadamu.

Augustine alipendekeza asili hii takriban kidogo kabla ya Augustine, kwa kweli, katika kitabu chake kuhusu mambo makuu, mambo ya kwanza. Kwa hivyo ndivyo ilivyo. Ikiwa ni siku za Mungu bila mfano wa kibinadamu, basi, hatuwezi kuelewa ni muda gani zingeweza kuwa.

Mtazamo mwingine ni kwamba siku katika Mwanzo 1 ni siku za picha. Kulingana na mbinu hii, taarifa kuhusu siku hizo zinaonyesha siku zinazofuatana ambazo Mungu

alimfunulia Adamu jinsi alivyoumba ulimwengu. Alifanya hivi kwa maono au kwa mawasiliano ya maneno.

Baadhi ya watu wamechagua mtazamo huo. Hiyo ni njia rahisi ya kuepuka tatizo la siku ya saa 24 kuonekana kupingana na rekodi ya kijiolojia. Lakini hakuna chochote katika akaunti kinachoonyesha kwamba hiyo inatumika, kwamba misemo ya mchana na usiku inatumika hivyo.

Hakuna kitu hapo kinachosema chochote kuhusu Mungu kumwambia Adamu mambo haya katika siku tofauti. Lakini huu unaweza kuwa mfano mzuri wa jinsi wasomi wanavyoweza kuingiza katika maandishi kile wanachotaka ikiwa wanafikiri kinatatua tatizo. Lakini unataka kuwa mkali na kushikamana na ushahidi, hata kama kushikamana na ushahidi kunamaanisha kuwa huna ushahidi wa kutosha kufikia hitimisho ambalo unaweza kuwa na uhakika nalo.

Naam, mbinu nyingine hapa ni kuzingatia kwamba biashara hii ya siku hizi ni mbinu ya kifasihi ya kuwasiliana kwa ufanisi nguvu na ukuu wa Mungu kwa kuonyesha uumbaji katika wiki moja tu. Ili kwamba, unajua, Mungu ana nguvu sana hivi kwamba angeweza kuifanya kwa siku sita. Hatusemi kwamba alifanya hivyo.

Vipi kuhusu pingamizi kwamba neno hilo linaonekana kumaanisha siku halisi? Na Kidner anasema kwamba, ni matumizi yaliyoongozwa na roho, kwa hivyo yalimaanisha zaidi ya yale yaliyosemwa. Vipi kuhusu pingamizi kwamba Mungu anasema uongo hivyo? Hapana, haongo. Anawasiliana nasi kwa kiwango ambacho tunaweza kuelewa.

Ninaona hilo kuwa tatizo kidogo, lakini nadhani kuna njia bora ya kulishughulikia. Gordon Wenham, katika ufafanuzi wake wa Genesis, ni seti ya maneno mawili ya ufafanuzi wa kibiblia. Ningependekeza hilo sana, kwa bahati mbaya.

Ningesema kama utanunua maoni ya Mwanzo, bado hiyo ndiyo bora zaidi kununua. Lakini anasema mpango huu wa siku sita ndio mojawapo ya njia kadhaa zilizotumika katika sura hiyo kuisitiza mfumo uliojengwa katika uumbaji. Vifaa vingine ni pamoja na matumizi ya kurudia fomula, inclusio, na kadhalika.

Ukweli kwamba kuna mbinu zingine za kifasihi haimaanishi kwamba hii ni mbinu ya kifasihi, lakini hii ni tafsiri isiyoeleweka, bila shaka, na imepitishwa na wasomi wa kiliberali na kihafidhina. Tulikuwa tumetaja nadharia ya pengo hapo awali kuhusiana na Scofield na wengine. Na ili tuwe wazi kuhusu hilo, nadharia ya pengo huishia na siku sita za saa 24.

Lakini jinsi inavyofanya hivyo ni kusema kwamba, vema, katika Mwanzo 1-1, tunaposoma kwamba Mungu aliumba mbingu na dunia, ndivyo ilivyokuwa. Katika Mwanzo 1-1, yote yalikuwa yamekamilika, na yalikuwa kamilifu. Lakini kisha

ulimwengu ukakabidhiwa kwa Lusifa, ambaye aliendesha ibada ya hekaluni ya Mungu iliyoko katika bustani ya madini ya Edeni.

Na sema, sawa, anapata wapi hilo? Naam, katika Ezekieli 28-13, tulisoma kauli kuhusu Mkuu wa Tiro, lakini hilo limefikiriwa kwa muda mrefu, na nadhani ni sawa, kuwa aina ya mfano wa nguvu ya juu na mbaya, Shetani, anasema, ulikuwa Edeni. Ulikuwa makerubi. Ulikuwa mkamilifu kabla ya dhambi kuonekana ndani yako, na ulitembea kati ya mawe ya moto.

Kwa hivyo hapo ndipo bustani ya madini ya Edeni na Lusifa akiendesha ibada ilipotoka. Hali ya juu ya Lusifa ilikuwa kubwa mno kwake, naye akaanguka, na hukumu ikatolewa juu yao. Na unaona hukumu ikitolewa juu ya mtu huyu katika Ezekieli 28, lakini hii pia inaongezwa na kusemwa, vema, imetolewa juu yake na washirika wake na pia duniani.

Na hivyo, dunia iliharibiwa kwa namna fulani, na ikasababisha fujo. Wengine wanasema kwamba ubaya wa dinosaur na vitanda vya visukuku ni ushahidi wa hukumu ya dhambi, hukumu iliyopitishwa duniani. Basi, baada ya muda mrefu, karibu 4000 KK, Mungu alitengeneza dunia upya katika siku za saa 624.

Na kwa hivyo, kile tulicho nacho basi, kulingana na nadharia hii, ni Mwanzo 1:1, Mungu aliumba mbingu na dunia, uumbaji mkamilifu. Na kisha una pengo. Una uasi wa Shetani na hukumu itakayokuja duniani, na kutokana na hilo, una dunia kwa muda mrefu ikiwa ukiwa na utupu katika Mwanzo 1:2. Na kisha, hatimaye, Mungu anairekebisha dunia.

Kuna wito uliotolewa kwa Isaya 45 hapa, Mungu hakuumba Tohu. Na bila shaka, nadhani jibu lingekuwa, ndio, Mungu hakuumba dunia huko Tohu, lakini hatujaambiwa kwamba aliumba. Tunaambiwa kwamba vitu vilikuwa utupu na havikuwa na umbo kama sehemu ya mchakato, naamini.

Hilo ndilo linaloashiria, si kwamba aliumba iwe hivyo. Lakini pia kuna dai kwamba kauli kwamba dunia ilikuwa ukiwa na utupu inapaswa kutafsiriwa, dunia ikawa ukiwa na utupu, lakini hakuna njia katika matumizi ya Kiebrania ambayo ingekuwa tafsiri unayotarajia. Kuna nahau tofauti ya Kiebrania inayotumika kwa kuwa, na si kile unachokipata katika Mwanzo 1:2. Kwa hivyo, vielelezo vya hili, na bado kuna watu wanaolishikilia.

Sawa, hiyo ni mapitio tu ya siku. Tukiangalia mienendo hapa ya uumbaji na kinachoendelea, ningependekeza hili. Hili ni jambo linaloelezea theolojia ya kibiblia ya juzuu tatu ambayo nimeirejelea hapa.

Nimeiita kwa unyenyekevu sana dhana kuu. Lakini tunaifikiaje? Kwa sababu ni dhana inayoelezea, naamini, jinsi Mungu anavyofanya kazi katika uumbaji wake wa agano katika Biblia nzima. Naam, anaumba kile ambacho ningekiita nguvu ya kinabii.

Na hivyo, katika Mwanzo 1:2, tunajua kwamba Roho Mtakatifu yupo. Roho wa Mungu anaelea juu ya vilindi vya maji. Katika Yohana 1, tunajua kwamba Neno anahusika katika uumbaji.

Kwa hivyo, tuna Roho na Neno vinavyohusika katika uumbaji. Hapo ndipo tunapoanzia. Tukiangalia simulizi ya uumbaji na simulizi ya ubatizo, kuna ulinganifu wa kuvutia.

Una Roho wa Mungu akielea juu ya maji. Una Roho wa Mungu akishuka juu ya Yesu anapotoka majini. Na hivyo, je, mambo hayo yanahusiana? Na nakumbuka nikifikiria kuhusu hili miaka iliyopita.

Nilialikwa na mmoja wa wahitimu wetu, ambaye alikuwa Mkuu wa Shule ya Theolojia ya Karibiani huko Kingston, Jamaika, kwenda huko na kufundisha theolojia ya Agano la Kale mwezi Januari. Alinipigia simu wakati wa kiangazi. Kama unavyoweza kufikiria, mwaliko ulipokuja mwezi Januari huko Jamaika, imani ya Roho Mtakatifu ilinjia, nami nikakubali ofa hiyo.

Ilikuwa wakati mzuri sana. Nilifundisha usiku. Na hivyo, asubuhi, ni nyuzi joto 80, ningelala nje kwenye jua.

Kisha ningenda na kuangalia maelezo yangu ya mihadhara. Na nilikuwa nikiangalia Mwanzo 1:2 na kufikiria, ni nini hasa kinachoendelea hapa? Meredith Kline, katika maandishi yake, anapenda kumfikiria Roho kama shahidi wa agano. Nadhani Mwanzo 1:31 inatoa ushuhuda bora zaidi.

Mungu anaona yote, na anasema ni mema. Lakini tunajua kwamba Roho anahusika, na katika Yohana 1, Neno anahusika. Nami nikawaza, vipi tukichukua huduma ya Neno aliyefanyika mwili kama dhana na kupendekeza kwamba kitu kinachofanana na hicho kilikuwa kikiendelea na Neno aliyefanyika mwili kabla ya kuzaliwa? Tunajua kwamba vitu vyote viliumbwa kupitia Neno huyo aliyefanyika mwili kabla ya kuzaliwa.

Na kwa hivyo, hili ndilo nililokuja nalo. Tunajua kwamba kupitia Neno aliyefanyika mwili, katika Neno aliyefanyika mwili, katika hali hiyo, Roho hufanya kazi kupitia Neno aliyefanyika mwili ili kutoa kazi za ufalme na maneno ya nguvu. Hili pia linapaswa kueleweka, kwa bahati mbaya, kuhusu huduma ya Yesu.

Kila kitu Yesu alichofanya kilikuwa kwa Roho. Alisema, maneno ninayosema ni maneno ambayo Baba anipa, na maneno ninayowaambia ni Roho, Yohana 6:63.

Alipowatoa pepo, hiyo ilikuwa kwa Roho, na alipoponya, tunajua hiyo ilikuwa kwa Roho kwa sababu uponyaji ni kipawa cha Roho.

Kwa hivyo, ni Roho akifanya kazi kupitia Neno ili kutoa kazi tulizoziona pamoja na Mwana aliyefanyika mwili. Kwa bahati mbaya, nadhani labda jinsi ningeelewa hili kuhusu Roho ni kwamba, kama ningeweza kusema hivi, nikizungumzia Mungu wa utatu, ni kiasi gani unaweza kuelewa kweli kuhusu kinachoendelea ndani yake? Lakini Paulo anasema kwamba hakuna anayemjua mtu kama Roho wa mwanadamu, na ndivyo ilivyo kwa Roho wa Mungu. Anachunguza mambo ya ndani ya Mungu.

Nadhani Roho Mtakatifu, kwa namna fulani, ni Mungu aliye karibu zaidi naye. Na kwa hivyo, ukimtenda dhambi Roho, hiyo ndiyo dhambi isiyosameheka unayosoma katika Marko 3, kwa sababu anafukuza pepo kwa Roho, nao wanasema, ni kwa Mfalme wa Pepo, na Yesu anawaonya. Kuna dhambi yoyote mtu anayofanya, hata kumkufuru Baba au Mwana, ambayo inaweza kufanywa, lakini kuna dhambi dhidi ya Roho ambayo haiwezi kusamehewa katika wakati huu au wakati ujao.

Na nadhani ndiyo maana. Lakini kwa vyovyote vile, huu ndio mfano hapa. Ni Roho akifanya kazi kupitia Mwana ili kuzalisha vitu vya ufalme.

Pendekezo ni kwamba, katika simulizi ya uumbaji, Roho alikuwa akifanya kazi kupitia Neno la kabla ya kuzaliwa ili kutoa maneno na kazi hizo za ufalme. Ili tutakaposoma, iwe nuru, maneno hayo, ningependekeza, ni Roho, yalikuwa Roho. Kama vile Yesu alivyosema, maneno yangu ni Roho, herufi kubwa S. Kwa hivyo, Roho, katika simulizi ya uumbaji, alikuwa akifanya kazi kupitia Mwana wa kabla ya kuzaliwa ili kutoa maneno yaliyofanya uumbaji.

Roho ndiye aliyefanya mambo kwa maana hiyo. Naam, tukifanyia kazi kwa msingi huo, tunapendekeza hili, tukiangalia kabla ya anguko na kisha baada ya anguko. Baba anamfanya Roho afanye kazi kupitia Neno aliyezaliwa kabla ya mwili ili kufanya kazi ya ufalme.

Tukiangalia sehemu hii hapa, Neno aliyefanyika mwili alikuwa msingi wa pendekezo hili. Baba anamfanya Roho afanye kazi kupitia Neno aliyefanyika mwili ili kufanya kazi ya ufalme. Tunajua kwamba sasa Baba na Mwana wanamtuma Roho kufanya kazi ndani na kupitia kanisa ili kufanya kazi ya ufalme.

Na pengine, wakati wa, tuseme, kipindi cha agano la kale, wakati huo ulipokuwa ukifanya kazi, au hata kabla, pamoja na Nuhu au pamoja na Ibrahimu, Baba, na Mwana walikuwa wakimfanya Roho afanye kazi kupitia nabii ili kufanya kazi ya ufalme. Dhana hiyo rahisi inaonekana kuwa na maana. Sehemu kuhusu Neno aliyefanyika mwili, kanisa, na nadhani pia manabii wa Agano la Kale ni nzuri; Nadhani sote tunaweza kukubaliana kuhusu hizo.

Jambo ambalo linaweza kuulizwa ni, je, hiyo ndiyo mienendo iliyokuwa ikiendelea wakati wa uumbaji? Nadhani kuna dalili kwamba ndivyo ilivyo. Hakika, ikiwa ni kweli, Mungu anaonyeshwa kuwa thabiti sana katika jinsi anavyochagua kufanya kazi. Kwa hivyo, dhana kuu ambayo tutaitumia kumalizia hotuba hii ya kwanza.

Mungu hufanya kazi kwa Roho wake kupitia Neno, nabii, kupigana na kuwashinda maadui zake. Lakini hilo, bila shaka, lingekuwa tu baada ya anguko kwa sababu hapakuwa na maadui kabla ya anguko. Kisha, anaanzisha agano na watu ambapo kuna watu.

Wakati mwingine, mwanzoni ni mtu mmoja na familia, kama ilivyokuwa kwa Nuhu, na kisha watu wachache zaidi pamoja na Ibrahimu. Lakini agano hilo liliwafanya washirika hao wa agano, watumwa, kuwa watu wa Mungu. Na tena, wakati utakapowadia, anaanzisha hekalu miongoni mwao.

Kwa hivyo, katika agano la awali, ingekuwa Edeni. Na kwa agano la Musa, ingekuwa maskani na hekalu. Na kwa agano jipya, ingekuwa sisi kwa sababu anataka kuishi kati yetu.

Tutaacha na hilo.

Huyu ni Dkt. Jeffrey Niehaus katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Biblia. Hii ni kipindi cha 1, Agano la Adamu, Sehemu ya 1.